

Avskrift.

Protokoll fört vid förhör med överste Stig Wennerström hållet på stadshäktet i Stockholm måndagen den 23 december 1963 med början klockan 13.00.

Förhåreledare: Fka Rune Beckman

Förhåresvittne: Fka K.E. Friberg

Förhåret är inspelat på band n:r 63, avlyssnat och utskrivet av Majt Lewin.

Koll.: K-H. Jansson

Angående av försvarsvåsendets radiconstalt (FRA) bedriven signalspaning mot fråmmande radio- och radartrafik samt andra härmed sammanhängande omständigheter.

B.: Onsdagen den 16 oktober 1963 hade undertecknad ett samtal med överste Wennerström angående de omständigheter som skall beröras i detta förhör. Samtalet, som var en förberedelse för detta förhör, togs upp på band. Omedelbart före detta förhör fick överste Wennerström lysena på det ifrågavarande bandet. I samband därmed enades överste Wennerström och undertecknad om att låta följande av överste Wennerström den 16 oktober 1963 lämnade redogörelse ingå före detta förhör som en bakgrundsteckning till förhåret.

W.: "Jag skulle förest vilja klarlägga litet grand vad FRA har för undermåttelsebetydelse och politisk betydelse i de här sammanhangen, för det blir ju bakgrunden till allt vad som kommer senare. Det är så att den amerikanska underråttelsetjänsten gentemot Sovjetunionen har utvecklats mycket hastigt efter andra världskriget och

är för närvarande, får man väl säga, på en utomordentligt hög ståndpunkt. I det systemet ingår en kedja av radio- och radarstationer runt Sovjetunionen. Man kan peka på att den börjar uppe i amerikanska Alaska och sedan går den ner på Aleuterna och sedan fortsätter den i Japan, sedan finns den på Okinawa och på Formosa och sedan fortsätter den borta i Pakistan och hela vägen genom Persien, Turkiet och upp i Europa och sedan finns den längst upp i Nordnorge.

Dessa radio- och radarstationer plus flygplan, med speciell utrustning, som flyger efter gränserna, fångar upp ryska radiomeddelanden som man sedan efter bästa förmåga dechiffrerar med hjälp utav datamaskinläggningar. Vidare pejlare man in var ryska radar- och radiostationer står och över huvud taget använder man hela detta system för att få bästa möjliga uppfattning om var den ryska materielen finns och hur den arbetar. Genom att lösa radiomeddelandena får man ju också uppfattning om en hel del andra militära ting, det kan ju nästan vara vad som helst, men det som är vanligast torde vara att man lär sig känna till vissa baser och deras läge och vilka meddelanden som utväxlas mellan baserna och man får på så vis reda på vad man gör på dessa baser.

Håller man på tillräckligt länge blir underlaget ganska stort och bilden klarnar i allmänhet mer och mer.

Man måste komma nära. Genom flygplan så kommer man högt och då när man lysningsvis längre bort. Går man ner till markytan får man inte så mycket därför att horisonten kommer snart. Ju högre man går dess längre bort kommer man.

Emellertid så är det ju utav geografiska skäl en betänklig lucka i det här systemet och det är det långsträckta Sveirge. Kan man alltså fylla luckan som ligger mellan Nordtyskland och Nordnorge så är ju ringen i det närmaste perfekt. Särskilt som man också har amerikanska flygplan patrullerande uppe vid norra Ishavet.

Nu är det så att den svenska FRA - Föreverkets Radioanstalt - är en organisation utav det här slaget. Den arbetar ju givetvis som en

länk i det svenska försvaret, och de har också flygplan på samma sätt som amerikanerna har.

Det har på vägar som jag inte närmare känner till träffats överenskommelse att FRA skall länkas in i detta amerikanska system. Alltså vi har i Sverige ett för amerikanerna värdefullt material att komma med. Jag tror att kvaliteten på FRA är lika hög som på alla andra delar utav den här spaningsringen. Då har det organiserats en hemlig militär kontaktlinje ifrån försvarsstabens utrikesavdelning till amerikanska flyghögkvarterets underrättelseavdelning i Wiesbaden. De underrättelser som FRA får in de går till försvarsstabens utrikesavdelning och sedan har de permanenta förbindelser med Wiesbaden där det sker ett visst utbyte. Vi får alltså material om Rysland tillbaka, och på så vis så får vi här en fullständigare bild liksom också amerikanerna får.

I det här sammanhanget är det av vikt att observera att för att resultatet skall bli bra behöver man mycket avancerad radio- och radarmateriel, och den materielen görs på mycket få ställen i världen. På västsidan kanske det bara är i Amerika. Under alla förhållanden så får FRA ifrån Amerika högklassig sådan materiel. Och anledningen att vi får denna högklassiga materiel är ju sålunda att amerikanerna kan tillgodogöra sig de uppgifter som kommer härifrån."

- - - - -

- B.: Ja, jag skulle vilja anknyta till den här bakgrundsteckningen, som Överste Wennerström har givit och fråga: Vad kom dessa omständigheter att ha för inverkan på Överste Wennerströms underrättelseverksamhet?
- W.: Vad FRA:s verksamhet gick ut på i princip var jag naturligtvis fullt på det klara med liksom alla andra inom försvaret som intresserade sig för frågan. Vad en sådan här radieanstalt gör i princip kan ju inte vara någon hemlighet. Vad jag däremot till en början inte visste

det var att det material som man genom FRA fick in angående ryska förhållanden användes som utbytesmateriel i vår egen underrättelsetjänst. Den första indikationen på att så var fallet fick jag ifrån den sovjetiska underrättelsetjänsten. Det var nämligen så att man hade fått in, bland andra rapporter ifrån Wiesbaden, en rapport som sade att det förekom svensk sambandspersonal, som var placerad vid underrättelseavdelningen i flyghögkvarteret i Wiesbaden. (Beträffande tidpunkten för detta meddelande är jag inte beredd att säga någonting exakt, men det hade gått en rätt avsevärd tid i Moskva och jag hade ordentligt kommit in i min verksamhet på ryska sidan så att jag åtnjöt förtroende. Annars hade de ju inte låtit mig få sådana inblickar som att det hade kommit ett meddelande.)

B.: Får jag skjuta in en fråga där. Såg överste Wennerström den rapport som de hade fått ifrån Wiesbaden?

W.: Nej, utan det fick jag reda på muntligt. Det skulle kunna passa. tycker jag, om jag bedömer att det var mot slutet av 1949, innan jag for hem för jul- och nyårsuppehåll i Sverige, men det är inte fullt säkert. Det kan möjligen ha varit senare också. Jag kunde när jag då var i Moskva och fick denna fråga inte ge något svar, utan jag förklarade att när jag kom hem till Sverige nästa gång så skulle jag undersöka vad som kunde ligga bakom.

B.: Vill överste Wennerström precisera litet grand vad den frågeställning, som ryssarna gav, gick ut på med anledning av det här meddelandet de hade fått ifrån Wiesbaden.

W.: Ja, alltså frågan var mycket enkel. De pekade alltså på en information de hade fått, som för dem framstod som helt oförklarlig, särskilt som informationen ju sade att det tjänstgjorde personal, eller i varje fall var meddelandet så formulerat, att mottagarna trodde att det var personal som var permanent placerad där. Och frågan gick alltså ut på: Vad kan ligga bakom att Sverige som ju är ett neutralt land och har en officiellt deklarerad neutralitetspolitik kan ha personal placerad på det underliga sättet?

- B.: Kunde Överste Wennerström ge något svar på den där förfrågan?
- W.: Jag kunde bara svara att det för mig var helt oförståeligt för att jag hade aldrig hört talas om någonting sådant. Men som sagt, jag åtog mig att försöka undersöka förhållandet när jag kom hem nästa gång. När jag sedermera var hemma så forekade jag i det här förhållandet och fann då ut hur det verkligen låg till. Och det var då på så vis att man ur underrättelseynpunkt ansåg det lämpligt att etablera en förbindelse med flyghögkvarteret i Wiesbaden, d.v.s. dess underrättelseavdelning. Och man hade också förbindelse med arméhögkvarterets underrättelseavdelning. Jag måste säga att jag är inte absolut övertygad om det, men eftersom det inte for bara flygpersonal utan också armépersonal så är det en slutsats som jag själv har gjort. Det andra högkvarteret vill jag minnas låg i Heidelberg. Förbindelsen med Wiesbaden den var inte ordnad på så vis som det hade stått i de ryska informationerna därifrån, nämligen att det skulle vara någon personal som var fast placerad där, utan det var i stället ordnat så att med vissa tidsmellanrum så reste personal från Försvarestaben ner och var där någon tid. Och oavvänt kom det då och då personal därifrån till Stockholm och var i Stockholm någon tid.
- B.: Vill Överste Wennerström som en liten förklaring till Era möjligheter att skaffa den här informationen berätta litet grand om hur Era tjänstgöringsförhållanden var, då Ni inte var i Moskva, vid den här tiden?
- W.: Ja, jag tjänstgjorde under den tid jag var hemma på underrättelseavdelningen i Försvarestaben, men jag hade där inte någon direkt arbetsfunktion, utan jag var fortfarande flygattaché och sysslade alltså självständigt med de problem som hade med min flygattaché-tjänst att göra.
- B.: Var det besvärligt för Överste Wennerström att få de här informationerna som ryssarna ville ha, eller hur gick det till när Överste Wennerström fick bekräftelse på att personal ifrån svenska försvarestaben reste ner till Wiesbaden?
- W.: Jag kan säga det att första gången t.ex. när jag var hemma, det var

tidigt på året 1949, och vad som hände innan jag for ut, då kom jag inte i så intim kontakt med dem som tjänstgjorde på underrättelseavdelningen därför att jag sysslade med mycket förberedande frågor och var över huvud taget inte mycket på Försvarsstaben. Jag hade t.ex. mycket med Flygförvaltningen att göra för att få underlag för de underrättelser av teknisk natur, som jag skulle införskaffa. Men allt eftersom tiden gick och jag blev varm i kläderna så fick jag ju mer och mer samarbete med den som sysslade med flygunderrättelser från Sovjetunionen, och då kom jag in mer eller mindre som en arbetande länk, kan jag säga, så att jag fick ju reda på allt annat som gjordes. Och så småningom nå kom jag ju fullständigt in i bilden i vad gäller Wiesbaden också. Men när jag kom hem vid det här tillfället och frågade efter det där så gjordes det ju ingen hemlighet av det, utan det ansågs naturligt att det var ju en sak som jag måste vara informerad om.

- B.: Det här svaret på frågan, gav det den här delen av underrättelseverksamheten någon fortsättning, någon utveckling på något sätt?
- W.: Det kan jag Ja, det fick den ju i långa loppet men ingenting omedelbart därför att om vi förflyttar oss till nästa fas så är det alltså när jag kom tillbaka till Moskva, och då kunde jag lämna svar på frågan, och den bestod då i att det sålunda var tillfälligt tjänstgörande personal, och sålunda att samarbetslinjen existerade. Och jag meddelade också då vad syftet var, nämligen byte utav underrättelser. Det hela är ju naturligtvis ur underrättelse synpunkt ganska naturligt för att man kan ingenting få om man inte kan ge någonting, och som det låg till vid den här tiden och kanske i huvudsak hela tiden senare också så hade vi strängt taget ingenting annat värdefullt att byta bort mer än det som kom in genom FRA:s verksamhet.
- B.: Men uppdragsgivaren i Moskva fick klart för sig, att ändamålet med det här utbytet var att informera amerikanarna om vad vi hade fått ut av vår signalspaning och att vi i stället fick andra informationer av dem?
- W.: Ja, det fick de klart för sig.

- B.: Hade de med anledning därav något ytterligare uppdrag att ge överste Wennerström angående denna sak?
- W.: Ja, den fråga som sedan kom var ju ganska naturlig därför att de ville veta vad som gick i bägge riktningarna. Och de var ju naturligtvis närmast informerade om vad det var, eller närmast intresserade kanske av vad det var som kom från Wiesbaden. Sedan vid ett senare tillfälle så fick de ta del utav en sammanställning, som jag hade skaffat på Försvarsstaben, och utav den framgick det ett exempel på vad som hade gått i båda riktningarna.
- B.: Kan överste Wennerström något närmare precisera vad det kan ha rört sig om för form utav materiel denna sammanställning? Vad kan det ha varit för någonting? Var det någon periodiskt återkommande historia eller var det någon speciellt enstaka handling av något slag?
- W.: Ja, det var, såvitt jag kommer ihåg, så att det fanns ju flera olika handlingar att tillgå på Försvarsstaben så att jag gjorde, om jag minns rätt, utdrag ur det hela så att man lätt och överskådligt kunde se exempel på vad som har gått ut och vad som har kommit in. Men jag kan inte hänföra det till en enda bestämd publikation. Men uppgiften som gick ut var sålunda koncentrerad till: Vad var det för informationer som gick efter kontaktlinjen?
- B.: Jag har här skaffat in ett exemplar av någonting som heter "Redogörelse för radarsignalspaning år 1951", och den redogörelsen har också en bilaga, som man kallar för "Sovjetisk militär radar, dislocationsförteckning". Av allt att döma är detta en årsredogörelse för året 1951 för radarspaningen, och man får väl förutsätta att liknande årsredogörelser lämnats för åren 1950 och 1949. Nu vill jag fråga överste Wennerström: Kan uppgifter som har stått i de här redogörelserna ha tillhört den som Ni har lämnat och legat till grund för Er rapport? Om överste Wennerström vill titta på de här två handlingarna.
- W.: Ja, det var inte så att sådana här handlingar fick något speciellt intresse därför att det som FRA fick in, det kom fortlöpande till

underrättelseavdelningen. Man satt inte på underrättelseavdelningen alltså och väntade på att det skulle komma en årsrapport eller månadsrapport, utan det kunde komma dagligen, om de hade någonting att ge dagligen, annars kanske en eller annan gång i veckan.

B.: Då kan vi säga det, att det är väldigt svårt att binda samman de uppgifter, som överste Wennerström lämnade, med några speciella handlingar i dagens läge.

W.: Ja, det är väl omöjligt, skulle jag tro.

B.: Kan överste Wennerström med anledning av det ge oss en liten sammanfattning av vad det var som gick ut i den här rapporten?

W.: Ja, det kan jag göra därför att det som man.... Ja, alltså det hela rör sig ju hela tiden om dislocation utav olika stridskrafter eller stridsmedel på Östra sidan utav Östersjön. Och det fanns där både marina och flygunderrättelser. Det fanns uppgifter om olika baser, flygbaser och marina baser, och det fanns uppgifter vad som fanns på de olika baserna, och det fanns också uppgifter om befälsförhållanden. Det fanns också uppgifter om vissa radarstationer och deras belägenhet. Och vad som hade kommit in andra vägen, det var liknande uppgifter fast från de delar av Sovjetunionen som låg längre in, som vi inte kunde komma åt, men som amerikanerna med andra hjälpmedel kunde komma åt.

B.: Har överste Wennerström något minne av om det i den här redogörelsen, som Ni lämnade, ingick några informationer om hur vi materiellt skötte den här radarspaningen, och efter vilka metoder det skedde?

W.: Nej, det var inte med.

B.: På vilket sätt kom överste Wennerström att få del av de här handlingarna? Fick Ni lov att göra någon speciell insats för att få dem eller passerade de Er helt naturligt, när Ni besökte underrättelseavdelningen under uppehållena här i Stockholm?

W.: Ja, när jag var hemma här i Stockholm så fick jag ju del utav alla handlingar som kom in, som hade med Sovjetunionen att göra.

B.: Har Överste Wennerström något minne av på vilket sätt Ni säkrade de här och överlämnade dem till Er uppdragsgivare?

W.: Ja, för det första så lämnades de inte till någon i Stockholm, utan jag lämnade dem personligen i Moskva. Och för det andra så, det som hade med våra underhöllningar att göra, det vet jag, det hade jag sammanställt själv. Men däremot är det möjligt att det som hade kommit in ifrån Wiesbaden, att jag kanske fotograferade det ur någon sådan här månadsammanställning eller något liknande. Men bilden är en aning suddig där, jag skulle vilja säga att det var både fotografering och anteckningar.

B.: Har jag fattat Överste Wennerström rätt då om Ni, när Ni överlämnade materialet till Er uppdragsgivare, lämnade både filmer och egna anteckningar, som inte var fotograferade?

W.: Ja, just det.

B.: Om vi följer upp den här utvecklingen utav signalspaningen och det sovjetryska intresset för den. Vad säger Överste Wennerström om det närmast följande intresset efter det att Ni hade lämnat den här rapporten?

W.: Ja, efter det så blev intresset lika med noll under mycket lång tid framåt. Och där hänvisades det i huvudsak till att det pågick ju ett kontinuerligt krig, eller vad man skall kalla det för, mellan ryssarna FRA vid Östersjön och vårt FRA, och att det var någonting som i detalj följdes opp dag för dag i Leningrad, och det låg därför tillvidare utanför intresseområdet.

B.: Har Överste Wennerström hört något uttalande av Er uppdragsgivare, generalen, som kan förklara vad det berodde på att man i det läget inte ville ha dessa informationer kontinuerligt från Överste Wennerströms sida?

W.: Ja, de meddelade helt enkelt det, att vi vet själva var våra förband är, så det behöver Ni inte tala om för oss.

B.: Hade man någon möjlighet att göra någonting åt den här verksamheten

anser Överste Wennerström?

- W.: Nej. Såsom det förklarades från deras sida så var ju Sovjetunionen inringat utav sådana här organisationer på alla håll, och det redogjorde jag för inledningsvis. Och det var en fortgående, ständig verksamhet utav mycket stor omfattning. Alltså, man hade liknande organisationer att bevaka på alla möjliga håll.
- B.: Detta med nedskjutningen, hur skall man förklara det att det så småningom under 1952 blev en så uppseendeväckande händelse som en nedskjutning utav ett flygplan? Vad kan de ha berott på tror Överste Wennerström?
- W.: Ja, nu är det ju så att ju närmare man kan komma Sovjetunionens gränser dess längre når man ju in över territoriet. Och det finns ju många exempel på hur dessa spaningsflygplan har gått så pass nära att ryssarna har ansett sig diplomatiskt och politiskt våga sig på en nedskjutning. Sammanlagt är det väl 10-12 flygplan, tror jag, som har gått åt på det viset, varav sålunda ett är svenskt.
- B.: När Överste Wennerström så småningom kom till USA på Er post i Washington, då hände ju denna nedskjutning. Gav det någon reaktion hos Era kontakter i den sovjetiska underrättelsetjänsten eller i den amerikanska?
- W.: Ja, på sovjetisk sida så blev det ingen reaktion alls. Det skulle i så fall ha varit att jag fick något meddelande om saken ifrån min kontakten i Moskva. Men det förekom inte och fanns väl knappast någon anledning till. Vad som närmast var aktuellt beträffande ryssarna, det var ju den olyckliga omständigheten att jag just den dagen efter nedskjutningen hade ett cocktailparty i Washington. Och det har jag... skall jag redogöra för det nu eller...?
- B.: Ja, det vore intressant att få höra vad det hade för följd.
- W.: Det var nämligen så att till det här cocktailpartyt hade jag bjudit huvuddelen utav attachéerna och en hel del amerikanare. Det var en mycket stor historia som ägde rum i en trädgård, trädgården till den villa som jag hyrde. Jag kom naturligtvis i en väldigt svår situation

när det stod i alla tidningar över hela Washington om den här nedskjutningen och jag då hade den här tillställningen, dit den ryske flygattachén var inbjuden. Jag talade med någon på beskickningen och det bör ju ha varit ambassadören om han var dör, eller om han inte var där hans närmaste man. Och då gjorde vi opp det att jag skulle fråga på Pentagon helt enkelt, eftersom det var en sådan där sak som, vad man än gjorde så kunde det ju tydas på något ofördelaktigt sätt, vare sig man inställde eller inte inställde. Särskilt om man ju i så fall var tvungen att göra det samma dag som det skulle äga rum. Det blev ju väldigt uppmärksammat tack vare det. Jag vände mig alltså till en general i Pentagon, som dels är chef för flygets underrättelsetjänst men som också har hand om utländska flygattachéer. Han i sin tur gick i kontakt med protokollchefen i deras utrikesdepartement. Och då gjordes det opp mellan de båda par telefon att det var diplomatiskt olämpligt eller otänkbart att göra en sådan uppseendeväckande sak som att inställa partyt, vi hade dock fullt normal förbindelse med Sovjetunionen, utan det var nödvändigt att låta tillställningen gå precis som var planlagt och inte låtas om någonting och att överlämna det delikata avgörandet till ryske flygattachén. Han fick bestämma sig om han skulle gå eller inte gå. Och jag spred ju alltså så mycket jag kunde den här rekommendationen jag hade fått så att alla skulle vota hur det låg till. Och när tillställningen gick av stapeln så blev ju det där mer eller mindre det allmänna samtalsämnet. Man visste vad jag hade fått för beked ifrån Pentagon och man undrade hur den här stackars ryssen skulle bära sig åt egentligen. Resultatet blev att han kom fem minuter innan det var slut och stannade i fem minuter. Och eftersom jag känner till, åtminstone numera, sovjetiska interna förhållanden mycket väl, så förstår jag att han hade inhämtat telegrafiska instruktioner ifrån Moskva om han skulle gå eller inte och antagligen fått en instruktion som rimmade med vad han gjorde.

B.: För att anknyta till förhållandena i Amerika litet grund så erinrar jag mig att överste Wennerström nämnde i inledningen, att vi fick förstklassig materiel ifrån Amerika för att kunna väl fylla ut den här felände länken i deras kedja runt Sovjetunionen. Kom överste Wennerström under Er tid som flygattaché i Washington att medverka till införskaffandet av någon sådan materiel efter 1952 fram till 1957?

- W.: Ja, det kan jag faktiskt inte svara på, därför jag hade en särskild inköpsavdelning under mig på ambassaden, och genom den avdelningen köptes det mängder utav materiel. Men jag följde inte opp det så noga så att jag nu kommer ihåg om det var någon signalmateriel just på det här området, men det är ju mycket sannolikt att det var.
- B.: Har överste Wennerström någon anledning att tro att materialutbytet i de här angelägenheterna sköttes på något annat sätt än genom Er inköpsavdelning i Washington?
- W.: Ja, det skulle jag tro att det gjorde, enuru väl kanske vissa delar gick genom inköpskontoret, kanske reservdelar och sådant. Men jag vet ju t.ex. att chefen för sektion II var ju över i Washington, och han gick då hölt på sidan om besöksningen i sina kontakter där. Om jag går till ett något senare stede, nämligen när jag var hemma i Stockholm igen, så kunde jag ju observera att den här materielen kom på ett mera speciellt sätt, nämligen med amerikanska militär-flygplan som landade i Sverige på grundval utav hemliga generalorder. Och det tyder ju uppenbarligen på att leveranserna skedde på annat sätt än via de normala inköpskontakterna.
- B.: När överste Wennerström var i Washington nu, hade Ni då någon möjlighet att följa upp förhållandena med den här svenska signalspaningen och dess samarbete med den amerikanska underrättelsetjänsten?
- W.: Ja, jag hade ju goda kontakter med amerikanarna och de gjorde ju ingen hemlighet av att de uppskattade mycket att den här luckan här uppe i Östersjön hade blivit fylld, och att det material som de fick värdesattes i hög grad.
- B.: Rapporterade överste Wennerström detta till sin uppdragsgivare i Era rutinrapporter?
- W.: Nej, det tror jag inte förekom.
- B.: När överste Wennerström sedermera kom hem igen, återupptog Ni då intresset för den här sidan utav Er underrättelseverksamhet?

- W.: Nej, jag brydde mig inte om det efter som de inte visat något intresse för den. Och det återkom inte från i ett mycket sent stadium. Som jag förut sade, så var det tydligt redan första gången i Moskva, när de ville veta vad som gick på den här linjen, att intresset var mera riktat åt vad vi fick från Wiesbaden än vad som gick till Wiesbaden. Och med anknytning till det så observerade jag senare under UD-tiden, att det började komma upplysningar om raketbaserna. Och de första indikationerna på det var ju vissa uppgifter om luftvärnsrobotar och luftvärnsraketer och deras baser. Och det brydde jag mig inte om att säga någonting om för det förmodar jag att det inte intresserade. Men sedan började det på att komma indikationer på upplysningar om deras strategiska raketbaser. Och då förstod jag att man var inne på ett utomordentligt känsligt område. Och i det läget så rapporterade jag alltid, att beträffande förbindelselinjen till Wiesbaden så tycks det nu komma rapporter även om den saken. Och då blev det ju en osedvanligt kraftig reaktion, och det meddelades ungefär som så, att varje minsta upplysning och minsta detalj om detta var utav allra största betydelse. Och det ledde till, som jag har redogjort för i annat sammanhang, att månads- och halvårssemanstillsättningar under 1963 lämnades ut.
- B.: Om vi går tillbaka ett tag till Moskva-tiden. Blev överste Wennerström vid något tillfälle engagerad i den här underrättelseverksamheten, riktad mot Moskva från svensk sida, på det viset att Ni skulle hjälpa till på något sätt att komplettera bilden som man fick fram genom sin signalspaning under Er vistelse i Moskva som flygattaché?
- W.: Ja, det blev jag. Det började på så vis att jag hade skickat in någon rapport, och den rapporten innehöll upplysningar som var av kompletterande värde för FRA. Det var ju så att de "såg" ett visst stycke in över sovjetiskt territorium. Men sedan fanns det ju förhållanden där bakom, som var utav intresse, närmast av organisatorisk natur. Och det var sådana upplysningar jag hade kommit in med. Jag kommer ihåg att dåvarande chefen för FRA, som var kornandör Thorén på den tiden, han hade ett samtal med mig, troligtvis ute på FRA, om betydelsen av att få dessa kompletterande upplysningar, och han påpekade då vad det som jag hade rapporterat hade för värde, och han påpekade

vad som skulle vara utav värde för för framtiden, om jag kunde komma över det. Så att jag blev inriktad på detta och lämnade väl ytterligare en eller annan rapport, som innehöll sådana saker som de hade önskat. Och det ledde ju också sedermera till att jag, när jag lämnade av till min efterträdare, även lämnade av vad som rörde det här samarbetet med FRA.

B.: Vi har ju redan tidigare i slutförhöret angående flygledningen berört andra förhållanden, där överste Wennerström blev anmodad att delta i underrättelsetjänsten på så sätt, att Ni skulle försöka identifiera radarstationers utseende och liknande. Det kanske man kan säga också är ett led i den här verksamheten på sätt och vis?

W.: Ja. Man får ju säga att det uppdraget var väl mera specialinriktat för Flygförvaltningens ändamål. Man får ju komma ihåg att det här var i ett ganska tidigt skede i utvecklingen, och utvecklingen gick just då mycket raskt framåt. Så att huvuddelen av de upplysningar som jag skaffade där hade väl Flygförvaltningen nytta av, ehuru jag inte betvivlar att FRA fick ta del utav det.

B.: Det är ju så att det är en mycket komplicerad bild av överste Wennerströms deltagande i olika länders underrättelseverksamhet vid den här tiden.

W.: Ja.

B.: Då är ju dels vårt eget land inblandat och dessutom Sovjetunionen och även Amerika. Man frågar sig med anledning av de här uppgifterna som gick till Sverige för att komplettera den bild av signalspaningen och annan underrättelseverksamhet som Ni bedrev, om det var så att Er uppdragsgivare i Sovjetunionen kände till denna Er verksamhet och om det i så fall var så, att de upplysningar, som Ni lämnade hit och kanske i vissa fall direkt till amerikanarna, var ett spelmaterial, någon form av förvanskade uppgifter, som uppdragsgivaren i Sovjetunionen lämnade till överste Wennerström för att förvirra bilden för de andra underrättelseväsendena.

W.: Nej, alltså det slaget av underrättelsetjänst förekom inte i min verk-

samhet.

- B.: Så man kan säga, att beträffande överste Wennerströms engagemang i svensk underrättelsetjänst så var Ni fullt lojal mot den, när Ni lämnade uppgifter?
- W.: Ja, absolut.
- B.: Kan överste Wennerström säga någonting om vad Ni fick reda på beträffande vår förbindelselinje mot Wiesbaden, litet mer detaljerat? Fick Ni reda på vad det var för personer som reste ner till Wiesbaden?
- W.: Ja, jag fick ju reda på vilka personer som reste ifrån Försvaretaben och det var ju mycket enkelt därför att det var de som tjänstgjorde på flygdetaljen. Och det växlade ju naturligtvis under åren.
- B.: Rapporterade överste Wennerström till den sovjetiske uppdragsgivaren vilka det var som reste?
- W.: Nej.
- B.: Vet överste Wennerström hur de reste, om det var några specialarrangemang vidtagna med anledning av resans hemliga karaktär så att säga?
- W.: Jag vet att de flög ner ibland med amerikanska beskickningens flygplan.
- B.: Rapporterade överste Wennerström det förhållandet?
- W.: Nej.
- B.: Låt mig anknyta ett ögonblick till det här med spelmaterial. Var det aldrig på tal med Er uppdragsgivare, generalen, att man kunde utnyttja spelmaterial för sådant här ändamål?
- W.: Jo, det var på tal. Som över huvud taget alla medel och metoder inom det här området hann ju komma på tal under en sådan lång period som det är frågan om här. Men vad beträffar att lämna ut falska och vilse-

ledande uppgifter, så gjordes ju det klart på ett ganska tidigt stadium, att det är någonting som inte löner sig, om man tänker sig att arbeta på längre sikt, därför att det är nästan omöjligt att förhindra att det uppdragas förr eller senare. Men däremot så förklarades det att det kunde vara aktuellt när det gällde visst kortare tids-skede och då närmast i samband med planläggning av operationer och dylika saker. Men att t.ex. lämna vilseledande tekniska upplysningar, det ansåg man skadade mer än det var till nytta.

B.: Blev det aktuellt för överste Wennerström någon gång att använda sig av vilseledande spelmaterial i Er verksamhet för ryssarnas räkning?

W.: Nej, det kom aldrig in i bilden.

B.: Det är en annan fråga som kan dras upp i det här sammanhanget. Det var ju så att överste Wennerström uppenbarligen under Moskva-perioden, och kanske speciellt i själva bytet mellan Moskva och Washington, fick en god inblick i de här flygningarna. Fick överste Wennerström sådana informationer, att Ni hade reda på vad det var för typ av flygplan, hur många det var, hur de såg ut, varifrån de startade och periodiciteten i deras flygningar och vilka flygrutter de hade o.s.v. Fick överste Wennerström kännedom om detta?

W.: Nej, inte i detalj i varje fall.

B.: Blev dessa uppgifter föremål för utlämnande?

W.: Nej. Alltså de kunde ju själva följa hela verksamheten med sin radarspaning.

B.: Ja, i det sammanhanget så kanske vi kan ta med i bilden här att den utredning som vi har gjort kring dessa förhållanden har bekräftat just den synpunkten, som överste Wennerström nu nämnde, därför att det har framkommit att flygningen för att kunna lyckas måste dra till sig ryssarnas uppmärksamhet på så sätt att flygningen följdes utav den ryska radarn. Det var liksom en förutsättning för att man skulle kunna peja den och ta in de informationer som man var ute efter. Så att även vid denna nedskjutning så fick man genom andra informationer klart för sig att ryssarna hade följt flygplanet med radar

under en viss tid före nedskjutningen. Så att det är ju ett alldeles riktigt påpekande tydligen.

Vi skall gå in också litet grund på de andra omständigheter som kan sägas ha ett visst samband med detta. När överste Wennerström så småningom kom tillbaka till Sverige efter Washington-tiden och kom till FKE, så fick Ni ju att göra med en hel del av de omständigheter som liksom har en anknytning till de här förhållandena. Bl.a. så var det ju så att man fick vända sig till FKE för att få tillstånd att landa med de här amerikanska materieltransporterna, som kom till Sverige. Och det har visat sig att det har skett vid flera tillfällen under överste Wennerströms FKE-tid. Är det riktigt?

W.: Ja, det är riktigt. Det gällde ju inte bara sådan här materiel, det gällde också annan materiel, exempelvis kom Sidwinderraketerna på motsvarande sätt.

B.: Fick överste Wennerström kännedom om vad transportererna avsåg i varje särskilt fall?

W.: Ja, i princip, t.ex. jag visste ju att det kom signalmateriel för det står ju i handlingarna som kommer in, men inte närmare vad det var för typ utav signalmateriel. Och det gjorde jag heller inga ansträngningar att få reda på.

B.: Rapporterade överste Wennerström i princip den här trafiken?

W.: Nej.

B.: Vi har tagit fram en generalorder, som just berör en sådan här transport, som skulle landa på F 13 vid det här tillfället. Det var i juli 1961, och vi skall låta den generalordern bifogas utredningen för att belysa det här förhållandet.

Fick överste Wennerström kontakt med några andra slag av flygningar som liksom hade beröring med det här området? Jag nyftar då närmast på vissa överflygningar av brittiska flygplan.

W.: Ja, alltså det förekom överflygning utav brittiska flygplan, men faktum är att den omständigheten att dessa flygplan utförde mot-

svarande flygningar som FRA:s flygplan gjorde och amerikanska flygplan gjorde, det fick inte jag reda på förrän här under utredningen.

B.: Men överste Wennerström har deltagit i att ge tillstånd för dessa överflygningar?

W.: Ja.

B.: Hade överste Wennerström ingen tanke på att det kunde ha något samband med det här?

W.: Ja, jag tog i varje fall aldrig reda på det. Att det var något konfidentiellt med det hela, det var ju uppenbart, men jag forskade aldrig närmare i vad det var.

B.: Rapporterade överste Wennerström det här förhållandet till sin uppdragsgivare?

W.: Nej.

B.: Det var som vi tidigare har berört ett annat slag av flygningar som överste Wennerström kom i kontakt med under FKE-tiden och det var dessa vissa utländska flygattachéer i Stockholm, som hade egna flygplan och som, när de skulle använda dessa, fick begära tillstånd genom FKE för att få utföra sina flygningar.

Kom överste Wennerström i kontakt med någon sådan flygning?

W.: Ja, alla över huvud taget.

B.: Var det ett förhållande som blev föremål för rapportering?

W.: Nej.

B.: Det har varit av ett visst intresse att få veta hur en sådan här flygning går till från svensk kontrollsynpunkt. I och med det att överste Wennerström fick reda på att en sådan här flygning skulle ske och det så småningom lämnades tillstånd till flygningen, hur skedde uppföljningen av att flygningen skedde inom det tillåtna området? Kontrollerade man tidpunkter och färdväg för flygplanet för